

الْعَوَامِلُ (100) مَعَ الشَّرْحِ

[الْعَامِلُ (60) + الْمَعْمُولُ (30) + الْإِعْرَابُ (10)]

@

I - الْعَامِلُ (60)

$$\text{الْفَظِي (58)} + \text{الْمَعْنَوِي (2)} =$$

Cümle içinde kelimenin son harekesini belirleyen

$$\text{الْعَامِلُ الْفَظِي (58)} = \text{السَّمَاعِي (49)} + \text{الْقِيَاسِي (9)}$$

Dille söylenen âmil

السَّمَاعِي (49)

İşitmeye dayanan/Kaidesi olmayıp Araplardan duyulan

حروف الجرّ وحروف الإضافة (20) (تجرّ الاسم فقط):

I

Açıklama: Bir ismi cer edenler. Cer harfleri ve manevi izafet harfleri cer görevi yaparlar. Bu anlamda izafet harfleri = cer harfleri denilebilir. Normal izafet ise, “fi”, “li” ve “min” cer harfinden birisi anlamındadır ve onda hazif ve îsâl vaki olmuştur: غُلَامٌ لِّزَيْدٍ = غُلَامٌ زَيْدٍ

(1) ب: آمَنْتُ بِاللَّهِ / Allah’a inandım

Açıklama: ب cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Alet, sebep, yer zarfı, zaman zarfı, değer ve karşılık, hal, geçişlilik, and, olumsuzluğu kuvvetlendirme, fazla olarak,

كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ / Kalemle yazdım

فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ / Onları günahları sebebiyle yok ettik (Enam 6/6)

تُطْبَعُ أَكْثَرُ الْجَرَائِدِ بِإِسْتَنْبُولَ / Gazetelerin çoğu İstanbul’da basılır

الَّذِينَ هُمْ بِاللَّيْلِ وَذُلُّ النَّهَارِ / Borç, geceleyin gam, gündüz züldür

بَاعَ الْفَلَّاحُ حَقْلَهُ بِأَلْفِ دِينَارٍ / Çiftçi tarlasını 1000 dinara sattı

اسْتَمَعَ الطَّالِبُ إِلَى أَقْوَالِ أُسْتَاذِهِ بِإِتْبَاهٍ / Öğrenci hocasının sözlerini dikkatle dinledi

أَتَى الْأُسْتَاذَ بِالْكِتَابِ الْحَدِيثَةِ / Hoca yeni çıkmış kitapları getirdi

بِاللَّهِ أَغَثَ الْفُقَرَاءَ / Allah aşkına fakirlere yardım et!

وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ / Allah kullarına asla zulmedici değildir (Enfal 8/51)

وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا / Vekil olarak Allah yeter (Nisa 4/81, ...)

(2) مِنْ: تَبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ / Bütün günahlardan tövbe ettim

Açıklama: Sözlükte “den, dan” anlamına gelen مِنْ cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Başlama yeri, başlama zamanı, sebep, kaynak-kök, çeşit, belirtme, açıklama, parça, ayrıntı-tafsıl, iki şeyi ayırt etmek, yeğleme-karşılaştırma, olumsuzluğu kuvvetlendirme, geçişlilik:

جَرَى الطِّفْلُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْبَيْتِ / Çocuk mektepten eve kadar koştu

Hafta başında kitabı okumaya başladım / جَعَلْتُ أَقْرَأُ الْكِتَابَ مِنْ أَوَّلِ الْأُسْبُوعِ

Çocuk karnındaki bir ağrı yüzünden ağladı / بَكَى الطِّفْلُ مِنْ وَجَعٍ فِي بَطْنِهِ

O subay asil bir ailedendir / ذَلِكَ الضَّابِطُ مِنْ أُسْرَةٍ أَصْلِيَّةٍ

Müdür yünden bir elbise giydi / لَبِسَ الْكُدِيرُ ثَوْبًا مِنَ الصُّوفِ

Hasta süttten bir yudum içti / شَرِبَ الْمَرِيضُ جَرْعَةً مِنَ اللَّبَنِ

Satın aldığımız hurmayı yedik / أَكَلْنَا مَا اشْتَرَيْنَاهُ مِنَ التَّمْرِ

O çiçek, yeryüzünün çeşitli ülkelerinde yetişir / تَنْبُتُ تِلْكَ الزَّهْرَةُ فِي الْأَفْطَارِ الْمُخْتَلَفَةِ مِنَ الْعَالَمِ

Fabrika 5 katlıdır / يَتَرَكَّبُ الْمَصْنَعُ مِنْ خَمْسَةِ طَوَائِقَ

Hoca, çalışkanı tembelden ayırt eder / يَعْرِفُ الْأُسْتَاذُ الْمُجْتَهِدَ مِنَ الْكَسَلَانِ

Tacir memurdan daha zengindir / التَّاجِرُ أَغْنَى مِنَ الْمُوْظَفِ

Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur (Hac 22/71) / وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

İqterabt cäqäflä min el medine

Kervan şehre yaklaştı (tek başına lâzım olan “ikterabe” fiili, “min” harf-i ceri ile müteaddî oluyor yani meful alıyor)

(3) İلی: تَبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى / Allah Teala'ya tövbe ettim

Açıklama: İsmi –e halini gösteren إِلَى cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Yer hakkında bitiş, zaman hakkında bitiş, yönelme, yakınlık, kat-nezd-yan, tafsil, “al” manasında:

وَصَلْنَا إِلَى الْمَدْرَسَةِ / Mektebe ulaştık

إِنْتَظَرْنَا إِلَى الْعِشَاءِ / Yatsıya kadar seni bekledik

قَرَّرْنَا الذَّهَابَ إِلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ / Deniz kıyısına gitmeye karar verdik

جَلَسْتُ إِلَى صَدِيقِي / Dostumun yanına oturdum

التَّفَكُّرُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ التَّكَلُّمِ / Düşünme ona, konuşmaktan daha sevimlidir

فِي الْكِتَابِ يَنْقَسِمُ الْبَابُ إِلَى فُصُولٍ / Kitapta bab, fasıllara ayrılır

إِلَيْكَ هَذَا السَّيْفُ / Bu kılıcı al

(4) عَنْ: كُفِّتُ عَنِ الْحَرَامِ / Haramdan men edildim

Açıklama: Sözlükte “den, dan” anlamına gelen عَنْ cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Uzaklık ve ayrılış, kaynak-çıkış, “yerine” manasına, hal, geçişlilik:

إِبْتَعَدَ الْفَطَارُ عَنِ الْمَحْطَةِ / Tren istasyondan uzaklaştı

سَمِعْتُ الْخَبَرَ عَنْ خَالِدٍ / Haberi Halit'ten işittim

نَابَ الْمُسَاعِدُ عَنْ رَئِيسِ الْقِسْمِ الثَّانِي فِي اجْتِمَاعِ الرُّؤَسَاءِ

Başkanlar toplantısında ikinci dairenin başkanı yerine, yardımcısı bulundu

قَتَلَهُ عَنْ قَصْدٍ / Onun kasten öldürdü

رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الصَّادِقِينَ

Allah doğrulardan razı olsun (tek başına lâzım olan “radiye” fiili, “an” harf-i ceri ile müteaddî

oluyor yani meful alıyor)

(5) **عَلَى**: تَجِبُ التَّوْبَةُ عَلَى كُلِّ مُذْنِبٍ / Her günahkar **üzerine** tövbe etmek vaciptir

Açıklama: Sözlükte “üzere, üzerine, üstüne, üstünde, beraber, den, için, de, ile, rağmen” anlamlarına gelen **عَلَى** cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Üst-üzerinde, yakınlık, uzaklık, “rağmen” manasına, öğüt-teşvik, hal, şart, zan, aleyhine olma-yük, geçişlilik için:

كِتَابٌ عَلَى الْمِنْضَةِ / Kitap masanın **üzerindedir**

جَلَسَتِ الْأُسْرَةُ عَلَى الْمَائِدَةِ / Aile sofraya oturdu

تَقَعُ الْغَابَةُ عَلَى خَمْسِمِائَةِ مِثْرٍ / Orman, 500 m. **uzaktadır**

إِنْتَصَرَ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى قَلَّةٍ عَدَدِهِمْ / Müminler, sayılarının azlığına **rağmen** galip geldiler

عَلَيْكُمْ بِقِرَاءَةِ كِتَابِ اللَّهِ / Allah’ın kitabını okumalısınız

فُتِحَتِ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ عَلَى عَهْدِ السُّلْطَانِ مُحَمَّدٍ الثَّانِي / İstanbul, Sultan II. Mehmet devrinde fethedildi

أَصْبَحَ الْغَنِيُّ فَقِيرًا وَلَكِنَّهُ بَقِيَ عَلَى وَقَارِهِ / Zengin, fakir oldu ama vakarı **üzere** devam etti

اِشْتَرَيْتُ لَكَ هَذَا الْكِتَابَ عَلَى أَنْ تَقْرَأَ وَلَوْ مَرَّةً

Bir defa olsun okuman **şartıyla** sana bu kitabı satın aldım

عَضَّ الْجَاهِلُ الصَّابُونَ عَلَى أَنَّهُ جُبْنٌ / Cahil, sabunu, peynir **zannederek** ısırdı

عَلَيْهِ عَشْرُونَ دِينَارًا / 20 dinar **borcu var**

لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ / Allah’ın laneti ikiyüzlülere olsun

(6) ل: أَنَا عَبْدٌ لِلَّهِ تَعَالَى kulcağızıyım Ben Allah Teala’nın/Teala **için**

Açıklama: Sözlükte “için, mahsus, ait, var, e, a, üzerine, de, hakkında, yemin, tekit” anlamlarına gelen **ل** cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Sahiplik, lehte olma-fayda, sebep-gaye, izin, tahsis, taalluk:

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ / Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ındır (Bakara 2/284)

حَكَمَ الْقَاضِي لِلْبَرِيِّ / Hâkim, suçsuzun **lehine** karar verdi

ذَهَبْنَا إِلَى الْمُسْتَشْفَى لِنَعُودَ صَاحِبِنَا / Arkadaşımızı ziyaret **için** hastaneye gittik

لِلطُّلَّابِ أَنْ تَقْرَأُوا فِي الْمَكْتَبَةِ الْوَطَنِيَّةِ / Öğrenciler Milli Kütüphanede okuyabilirler

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (Araf 7/128) / İyi netice muttakilerindir

يُعْجِبُنِي فَهْمُكَ لِلدَّرْسِ / Dersi anlayışını beğeniyorum

(7) فِي: الْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ / İtaat eden cennettedir

Açıklama: Sözlükte “de, nerede” anlamlarına gelen **فِي** cer harfinin başlıca kullanıldığı manalar: Yer zarfı, zaman zarfı, hal, giyinmişlik, beraberlik, sebep-gaye, söz veya görüş konusu, geçişlilik (özellikle başlama fiilleriyle), “var, mevcut” manasında:

يَعِيشُ السَّمَكُ فِي الْمَاءِ / Balık suda yaşar

نَزَلَ التَّلْجُ فِي اللَّيْلِ / Geceleyin kar yağdı

قَتَلَ الْجَيْشُ فِي شَجَاعَةِ الْأَسَدِ / Ordu aslanlar **gibi** savaştı

ظَهَرَ الْإِمَامُ فِي جَبَّتِهِ / İmam, cübbesini **giymiş** olarak göründü

خَرَجَ السُّلْطَانُ فِي أَوَامِرِهِ / Sultan, beyleriyle **birlikte** çıktı

يُجَاهِدُ الْمُجَاهِدُونَ فِي إعْلَاءِ كَلِمَةِ اللَّهِ / Mücahitler, Allah adını yüceltme **uğruna** savaşıyor

مَاذَا تَقُولُ فِي الذَّهَابِ إِلَى إِسْتَنْبُولَ؟ / İstanbul'a gitmeye ne dersin?

شَرَعَ الضَّابِطُ فِي الْخُطَابِ / Subay hitaba başladı

فِي الْغُرْفَةِ رَجُلٌ / Odada bir adam var

(8) كَ: لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ / O'nun benzeri **gibi** hiçbir şey yoktur (Şura 42/11)

Açıklama: Sözlükte “gibi, kadar” anlamlarına gelen ك cer harfi, benzetme ve tafsil için kullanılır:

الدُّنْيَا كَالْكُرَةِ / Dünya top **gibidir**

فِي تَرْكِيَا فَوَاكِهَ كَثِيرَةٍ الْأَنْوَاعِ كَالْتَّفَاحِ وَالْبُرْتُقَالِ وَالتِّينِ

Türkiye’de elma, portakal, incir **gibi** birçok meyve vardır

(9) حَتَّى: أَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ / Ölüme **kadar** Allah Teala’ya ibadet ederim

Açıklama: Sözlükte “ye kadar, bile, hatta, ta ki” anlamlarına gelen حَتَّى cer harfi, zaman ve mekanda bitişi, sona erişi ifade eder:

سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ / (Kadir gecesi) fecir vaktine **kadar** selamettir (Kadir 97/5)

جَرَى الْمُسَافِرُ حَتَّى الْمِينَاءِ / Yolcu limana **kadar** koştu

(10) رَبُّ: رَبُّ تَالٍ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ / Nice okuyucular vardır ki Kur’an onlara lanet eder

Açıklama: Sözlükte “olur ki, bazı, nice” anlamlarına gelen رَبُّ cer harfi, anlaşılmamış bir işin olabileceği manasına ve çokluk için kullanılır:

رَبُّ مُتَّقٍ لَا عِلْمَ لَهُ بِوَقَائِعِ بِلَادِهِ / Olur ki aydın, ülkesinin gerçeklerini bilmez

رَبُّ مُجَاهِدٍ أُسْتُشْهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ / Allah yolunda nice mücahitler şehit olmuştur

(11) وَأَوُّ الْقَسَمِ: وَاللَّهِ لَا أَفْعَلَنَّ الْكَبَائِرَ

Allah’a **yemin ederim ki** asla büyük günahları yapmayacağım

Açıklama: Yemin için başlıca üç harf kullanılır: وَ, ت, ب. “Vallâhi, yemin ederim, and olsun, hakkı için” anlamlarına gelirler:

بِاللَّهِ / Allah’a and olsun

بِالْقُرْآنِ / Kur’an hakkı için

(12) تَاءُ الْقَسَمِ: تَاللَّهِ لَا أَفْعَلَنَّ الْفَرَائِضَ / Allah’a **yemin ederim ki** elbette farzları yapacağım

Te: Tallahi, kasem olsun ki. Kasem içindir.

(13) مُذْ: تَبْتُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَعَلْتُهُ مُذْ يَوْمِ الْبُلُوغِ

Buluğ günden **beri** yaptığım tüm günahlara tövbe ettim

Açıklama: مُذْ - مُذْ cer harfleri “den, den beri” anlamlarına gelir, geçmiş zamanda iptida içindir:

لَمْ يَنْزِلِ الْمَطَرُ مُذْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ / Üç gündür yağmur yağmadı

<p>(14) مُنْذُ: تَجِبُ الصَّلَاةُ مِنْذُ يَوْمِ الْبُلُوغِ / Buluğ gününden itibaren namaz farz olur /</p> <p>Münzü: Den, den beri. Geçmiş zamanda iptida içindir</p> <p>(15) حَاشَا: هَلَاكَ النَّاسُ حَاشَا الْعَالَمِ / Alim hariç, insanlar helak oldu /</p> <p>Hâşâ: İstisna içindir.</p> <p>(16) خَلَا: هَلَاكَ الْعَالَمُونَ خَلَا الْعَامِلُ بِعِلْمِهِ / İlmiyle amel edenler hariç, alimler helak oldu /</p> <p>Halâ: İstisna içindir.</p> <p>(17) عَدَا: هَلَاكَ الْعَامِلُونَ عَدَا الْمُخْلِصِ / İhlâslılar hariç, amel edenler helak oldu /</p> <p>Adâ: İstisna içindir.</p> <p>(18) لَوْلَا: لَوْلَاكَ يَا رَحْمَةَ اللَّهِ لَهَلَكَ النَّاسُ</p> <p>Ey Allah'ın rahmeti, sen olmasaydın elbette insanlar helak olurdu</p> <p>Levlâ: Olmasaydı. Zamir bitiştiği zaman başkasının mevcudiyetiyle bir şeyi imtina etmektir.</p> <p>(19) كَيْمٌ: كَيْمَهُ عَصِيَّتَ / Niçin/neden isyan ettin? (Keymihe = keymâ (elif'ten bedel he gelmiş) /</p> <p>Keyme: Niçin. Key (talil içindir) + mâ (soru edatıdır). Lime (niçin) anlamındadır</p> <p>(20) لَعَلَّ (فِي لُغَةِ عُقِيلٍ): لَعَلَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ ذَنْبِي / Umulur ki Allah Teala günahımı bağışlar /</p> <p>Lealle: Umulur ki, ta ki, belki. Tereci içindir.</p>	
--	--

<p>حروف تنصب الإسم وترفع الخبر (8):</p> <p>(1) إِنَّ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى عَالَمٌ كُلُّ شَيْءٍ / Şüphesiz Allah Teala her şeyi bilir/bilendir /</p> <p>İnne: Şüphesiz, şüphe yok ki.</p> <p>(2) أَنْ: اِعْتَقَدْتُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَادِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ</p> <p>Ben inanıyorum ki, şüphesiz Allah Teala her şeye gücü yetendir</p> <p>(3) كَأَنَّ: كَأَنَّ الْحَرَامَ نَارٌ / Sanki haram (tıpkı) ateştir /</p> <p>Keenne: Sanki, güya</p> <p>(4) لَكِنَّ: مَا فَازَ الْجَاهِلُ لَكِنَّ الْعَالَمَ فَائِزٌ / Cahil kurtulamadı fakat alim kurtuldu/kurtulur /</p> <p>Lâkinne: Ancak, fakat, lakin.</p> <p>(5) لَيْتَ: لَيْتَ الْعِلْمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ أَحَدٍ</p> <p>Keşke ilim, her kişi için verilmiş rızık olsaydı/herkes ilimle rızıklanmış olsaydı</p> <p>Leyte: Keşke</p> <p>(6) لَعَلَّ: لَعَلَّ اللَّهَ تَعَالَى غَافِرٌ ذَنْبِي / Umulur ki Allah Teala günahımı bağışlayıcıdır/bağışlar /</p> <p>Lealle: Belki, umulur ki</p> <p>Acıklama: Bu altı harfe, “fiile benzeyen harfler” denilir.</p> <p>(7) إِلَّا (فِي الْإِسْتِنَاءِ الْمَنْقَطِعِ): الْمَعْصِيَّةُ مُبْعَدَةٌ عَنِ الْجَنَّةِ إِلَّا الطَّاعَةَ مُقَرَّبَةٌ مِنْهَا</p> <p>Günah cennetten uzaklaştıracıdır, ancak itaat/taat ona yaklaştıracıdır</p> <p>İllâ: Ancak, başka. İstisna edatıdır.</p> <p>Acıklama: Bitişik olmayan, kesik olan istisnalarda kullanılır. Müstesna-i munkatı: لا ve ما جائني القوم الا kardeşleriyle topluluktan çıkartılmadığı halde bunlardan sonra gelendir: ما جائني القوم لكن ma müstesna i munkatı da لكن manası vardır. O zaman örnek şöyle olur: حمارة حمارة جاء حمارة.</p>	II
---	----

<p>(8) لَّا (نفي الجنس): لَّا فَاعِلٌ شَرٌّ فَانَزَ</p> <p>Şer (günah) işleyen kurtulucu olmadı/Hiçbir şer işleyen kurtulamaz</p> <p>Lâ: Değil, olmadı, hayır.</p> <p>Açıklama: Cinsinden olan bütün fertlerden hükmü kaldıran.</p>	
<p>حرفان ترفعان الإسم وتنصبان الخبر (2):</p> <p>Açıklama: Bu ikisi leyse manasında oldukları için bunlara leyse'ye benzeyen denilmiştir. Bu ikisi Leyse'ye olumsuzlukta benzemektedirler. Ancak mutlak mânada ve geleceği de nefyetmek anlamında olmayıp; hâl-i nefyederler.</p> <p>(1) مَا (الْمُشَبَّهَةُ بِلَيْسَ): مَا اللَّهُ تَعَالَى مُتَمَكِّنًا بِمَكَانٍ</p> <p>Allah Teala, her hangi bir mekanda yerleşik (mekana bağlı) değildir/olmadı</p> <p>(2) لَّا (الْمُشَبَّهَةُ بِلَيْسَ): وَلَا شَيْءٌ مُشَابِهًا لِلَّهِ تَعَالَى</p> <p>Allah Teala'ya benzeyen bir şey olmadı / Hiçbir şey Allah Teala'ya benzeyici değildir</p> <p>Açıklama: Arapçada leyse'ye benzeyen 4 harf vardır: لَّا، مَا، إِنْ، لَات</p> <p>Bu harfler isim cümlesinin önüne gelerek manayı menfi yaparlar. لَّا، مَا، إِنْ harflerinin isimleri merfudur.</p> <p>لَّا: Harfinin de amel edebilmesi için, isim ve haberinin nekra olması gerekir:</p> <p>لَّا جَرِيْدَةٌ مُفِيْدَةٌ / Hiçbir gazete faydalı değildir</p> <p>مَا الْمَطَرُ نَازِلًا / Yağmur yağmamaktadır</p> <p>مَا: Harfinin haberinin başına da, لَيْسَ nin haberinin başında olduğu gibi gelebilir:</p> <p>مَا الْخَوَانُ بِوَاسِعٍ / Yemek masası geniş değildir</p> <p>إِنْ الْقَلَمُ طَوِيلًا / Kalem uzun değildir</p> <p>لَات: İsim ve haberinin zaman ismi olması gerekir ve isim hazfedilir (cümlede bulunmaz):</p> <p>الْوَقْتُ وَقْتُ رَاحَةٍ - لَات وَقْتُ رَاحَةٍ (= لَاتِ الْوَقْتُ وَقْتُ رَاحَةٍ)</p> <p>Zaman dinlenme zamandır - Dinlenme zamanı değildir</p>	III
<p>حروف تنصب الفعل المضارع (4):</p> <p>(1) أَنْ: أَحِبُّ أَنْ أُطِيعَ اللَّهَ تَعَالَى / Allah Teala'ya itaat etmemi severim/itaat etmeyi seviyorum</p> <p>En: Mek, mak eki ile mastar manası verir.</p> <p>(2) لَنْ: لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ تَعَالَى لِلْكَافِرِينَ</p> <p>Allah Teala, asla kafirleri bağışlamayacaktır / Elbette Allah Teala kafirleri bağışlamaz</p> <p>Len: Tekid-i nefy-i istikbal (gelecek zamanın kuvvetli olumsuzluğu) içindir.</p> <p>(3) كَى: أَحِبُّ طُولَ الْعُمْرِ كَى أَحْصَلَ الْعِلْمَ</p> <p>İlim tahsil edebilmem için ömrün uzun olmasını severim/seviyorum</p> <p>Key: Sebep bildirir.</p> <p>(4) إِنْ: قَوْلُكَ "إِنْ تَدْخُلَ الْجَنَّةَ" لِمَنْ قَالَ: "أُطِيعُ"</p> <p>"Allah Teala'ya itaat ediyorum" diyen kimseye (cevaben) "O halde/Öyleyse cennete girersin"</p> <p>sözün</p> <p>İzen: O halde.</p>	IV
<p>كلمات تجزم الفعل المضارع (15):</p>	V

(A) تجزم فعلا واحدا (4):

(1) لَمْ: لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ / doğurmadı ve doğurulmadı (O Allah)

(2) لَمَّا: لَمَّا يَنْفَعْ عُمْرِي / Henüz ömrüm fayda vermedi

(3) لَامُ الْأَمْرِ: لِيَعْمَلَ عَمَلًا صَالِحًا / Salih amel yapsın

(4) لَا فِي النَّهْيِ: لَا تُذْنِبْ / Günah işleme

(B) تجزم فعلين مُسَمِّيَيْنِ شرطًا وجزاء (11):

Açıklama: Bunlar iki fiil-i muzariyi cezm ederler. Birincisine şart, ikincisine ceza denir.

(1) إِنْ: إِنْ تَتُبْ يُغْفَرْ ذُنُوبُكَ / Eğer tövbe edersen günahların bağışlanır

İn: Eğer

(2) مَهْمَا: مَهْمَا تَفْعَلْ تَسْأَلْ مِنْهُ / Her ne yaparsan ondan sorulursun

Mehmâ: Her ne ki, her ne zaman

(3) مَا: مَا تَفْعَلْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدْهُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى

Hayır olarak ne yaparsan, Allah Teala yanında onu bulursun

Mâ: Değildir, olmaz. Olumsuzluk edatıdır. Şunlar için de kullanılır: Müddet ifade etme (... müddetçe), cümleye mastar manası verme, akıllı olmayanlar için soru edatı (ne?), şart edatı, ism-i mevsul (o ki, o şey ki).

(4) مَنْ: مَنْ يَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا يَكُنْ نَاجِيًا / Kim salih amel yaparsa o kurtulan olur

Men: Kim?

(5) أَيْنَ: أَيْنَ تَكُنْ يُدْرِكُكَ الْمَوْتُ / Nerede olursan ölüm sana yetişir

Eyne: Nerede.

(6) مَتَى: مَتَى تَحْسُدُ تَهْلِكُ / Ne zaman haset edersen helak olursun

Metâ: Ne zaman.

(7) أَنَّى: أَنَّى تَذْنِبُ يَعْلَمُكَ اللَّهُ تَعَالَى / Nerede günah işlersen işle Allah Teala seni bilir

Ennâ: Nerede olursa, nereden, ne zaman, nasıl.

(8) أَيُّ: أَيُّ عَالَمٍ يَتَكَبَّرُ يُبْغِضُهُ اللَّهُ تَعَالَى / Hangi alim kibirlenirse Allah Teala ona gazaplanır

Eyyü: Hangi, herhangi.

[Eyyâne (أَيَّانَ): Olduğu zaman, ne zaman]

(9) حَيْثُمَا: حَيْثُمَا تَفْعَلْ يَكْتُبْ فِعْلُكَ / Her nerede yaparsan, amelin (fiilin) yazılır

Haysümâ: Her nerede.

(10) إِذَا: إِذَا تَتُبْ تُقْبَلْ تَوْبَتُكَ / Ne zaman tövbe edersen/Tövbe ettiğin zaman tövben kabul olur

İzmâ: Olursa, olunca.

(11) إِذَا: إِذَا تَعْمَلْ بِعِلْمِكَ تَكُنْ خَيْرَ النَّاسِ

İlminle amel ettiğin zaman/Ne zaman ilminle amel edersen, insanların en hayırlısı olursun

İzâmâ: Olursa, olunca.

الْقِيَاسِي (9)

Kaidesi olan/Ameline külli kaideyi zikretmek mümkün olan

I
الفعل المطلق

Allah Teala her şeyi **yarattı** - Kur'an inmekle **indi** / نَزَلَ الْقُرْآنُ نَزُولًا

Açıklama: Başkası kendisine tabi olup, kendisi ise âmilde asıl olan fiil-i mutlakdır/genel anlamda fiildir. Her fiil, ref eder ve nasb eder. Tâml, nâkıs, lâzım ve müteaddi gibi her fiil için bir merfu (fail) gerekir.

(1) الفعل التام

Allah Teala **bildi/bilir** / عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى

Açıklama: Her fiil için ötreli (fail, naibi fail, isim) bir kelime lazımdır. Eğer bu ötreli kelimeyle kelam tamamlanıyorsa böyle fiile tam fiil denir. Tam fiiller, fail ve meful alırlar.

(2) الفعل الناقص (= كان وأخواتها): صَارَ - مَا زَالَ (ما + زال) - مَا دَامَ - لَيْسَ - ...

Not: مَا زَالَ = مَا + زال. Bu tür fiiller (mâ dâme, mâ beriha, mâ fenie, mâ infekke), “mâ + ...” olduğu için “mâ” ayrı yazılır ve hepsi de “süreklilik” ifade ederler. Eğer bunların başına “mâ” gelmezse o zaman nakıs fiil olmazlar tam fiil olurlar.

كَانَ اللَّهُ تَعَالَى عَلِيمًا حَكِيمًا / Allah Teala, alimdir, hakimdir

صَارَ الْعَاصِي مُسْتَحِقًّا لِلْعَذَابِ / Asi azabı hak eden oldu

مَا زَالَ الْمُذْنِبُ بَعِيدًا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى / Günah işleyen Allah Teala'dan uzak olmaya devam etti

وَيُقْبَلُ التَّوْبَةُ مَا دَامَ الرُّوحُ دَاخِلًا فِي الْبَدَنِ / Ruh bedeninde olduğu sürece tövbe kabul edilir

لَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى جِسْمًا / Allah Teala cisim değildir/olmadı

Açıklama: Bunlara genel olarak kâne ve benzerleri (kardeşleri/soyundan gelenler) denir. Ötreli kelimeyle kelam tamamlanmıyorsa bilakis mansub bir habere ihtiyaç duyuyorsa böyle fiillere nakıs fiil denir (Nakıs fiil olan kâne var kardeşleri, “oldu” manasındadırlar ve isim cümlesinin başına gelirler. Bu fiiller aynı zamanda “oldu” manasının dışında tam fiil olarak da kullanılabilirler). Bunlara, anlamlarının tam ortaya çıkması için tek başına isimleri yeterli olmayıp habere ihtiyaç gösterdikleri için nakıs fiiller denilmiştir. Nakıs fiiller, isim cümlesinin başına gelerek isim ve haber alırlar. İsmi ref, haberini nasb ederler (Mübtedayı merfu, haberi mansub okuturlar):

كَانَ: “idi, oldu, olmak, ol” anlamlarına gelir.

كَانَ أَحْمَدُ غَنِيًّا - أَحْمَدُ غَنِيٌّ / Ahmet zengin idi - Ahmet zengindir

أَصْبَحَ: Nitelediği ismin belirtilen sıfata **sabah vaktinde** sahip olduğunu gösterir.

أَصْبَحَ الرَّجُلُ مَرِيضًا - الرَّجُلُ مَرِيضٌ

Adam (sabah vakti) hasta oldu/sabahladı - Adam hastadır

صَارَ: “oldu, dönüştü” anlamını ifade eder. Bir durumdan başka bir duruma dönüşmeyi belirtir.

صَارَ الدَّقِيقُ خُبْرًا / Un ekmek oldu

أَضْحَى: Nitelediği ismin belirtilen sıfata **kuşluk vaktinde** sahip olduğunu gösterir.

أَضْحَى الْعَامِلُ مُتْعَبًا / İşçi (kuşluk vakti) yoruldu

ظَلَّ: Nitelediği ismin belirtilen sıfata **sahip olarak devam ettiğini** belirtir. Nitelediği ismin belirtilen sıfata **gündüz vaktinde** sahip olduğunu gösterir.

ظَلَّ الشَّارِعُ مُزْدَحِمًا / Cadde kalabalıklaştı

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

Onlardan biri, kız ile müjdelendiği zaman içi öfke ile dolarak yüzü simsiyah **kesilir!** (Nahl 16/58)

ظَلَّ الْوَلَدُ جَالِسًا / Çocuk gündüz oturdu

بَاتَ: Nitelediği ismin belirtilen sıfata **gece** sahip olduğunu, o şekilde gecelediğini belirtir.

بَاتَ الْمَرِيضُ مُتَأَلِّمًا / Hasta **geceyi** kıvranarak **geçirdi**

بَاتَ النُّورُ ضَيِّبًا / Işık **geceleyin** zayıftı

أَمْسَى: Nitelediği ismin belirtilen sıfata **akşam vakti** sahip olduğunu belirtir.

أَمْسَى التَّاجِرُ مُفْلِسًا / Tüccar (**akşam vakti**) iflas etti

أَمْسَى الْأَسْتَاذُ مُتَعَبًا / Hoca yorgun olarak **akşamladı**

Bu **beş** fil genel olarak “**oldu**” diye tercüme edilir. Ancak bu olmanın zamanı fiile göre değişir. Bu fiiller, mazi, muzari ve emir siygasında gelebilirler:

كَانَ - صَارَ - أَصْبَحَ - أَضْحَى - ظَلَّ - أَمْسَى - بَاتَ

يَكُونُ الْحَارِسُ مُسْتَيْقِظًا / Bekçi uyanık **olur**

كُنْ صَابِرًا عَلَى الْمَصَائِبِ / Musibetlere karşı sabırlı **ol**

مَا زَالَ: Süreklilik bildirir.

مَا زَالَ الْمَرِيضُ حَيًّا / Hasta **hala** hayattadır

مَا بَرَحَ: Süreklilik bildirir.

مَا بَرَحَ الْوَلَدُ مَرِيضًا / Çocuk **hala** hastadır

مَا فَنِيَ: Süreklilik bildirir.

مَا انْفَكَ: Süreklilik bildirir.

Bu dördü yalnız mazi ve muzari siygalarında gelirler: مَا زَالَ - مَا بَرَحَ - مَا فَنِيَ - مَا انْفَكَ

لَا يَزْكُونُ مُخْتَلِفِينَ / Daima ihtilaftadırlar

لَا يَفْنَى الْجَاهِلُ مُصِرًّا عَلَى عِنَادِهِ / Cahil, inadında direnmektedir

مَا دَامَ: Kendinden önce gelen cümlelerin müddetini kendinden sonraki cümleye bağlar. Yalnızca mazi siygası bulunur.

أَعْبُدُ اللَّهَ مَدْمَتُ حَيًّا / Hayatta olduğum **müddetçe** Allah’a kulluk ederim

كُلُّ مَا دُمْتَ حَيًّا / Aç olduğun **müddetçe** ye

لَيْسَ: Olumsuzluk bildirir, “**değildir, hayır**” anlamındadır. Yalnızca mazi siygası bulunur.

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ ظَالِمًا / Mümin zalim **değildir**

Bu dördü, ismin haberiyle nitelendirilmesindeki sürekliliği anlatmaktadır.

<p>Her hasetçinin hasedi amelini yakar/yakıcıdır / كُلُّ حَسَوْدٍ مُحْرِقٌ حَسَدُهُ عَمَلُهُ</p> <p>Açıklama: İsm-i fail, malum fiilinin ameli gibi amel yapar.</p>	
<p>اسْمُ الْمَفْعُولِ</p> <p>Her tövbe eden ki tövbesi kabul edilmiştir / كُلُّ تَائِبٍ مَقْبُولٌ تَوْبَتُهُ</p> <p>Açıklama: İsm-i meful, meçhul fiili gibi amel eder.</p>	III
<p>الصفة المشبهة</p> <p>الْعِبَادَةُ حَسَنٌ تَوَائِبُهَا وَالْمَعْصِيَةُ قَبِيحٌ عَذَابُهَا</p> <p>İbadet, sevabı güzel olandır/İbadetin sevabı güzeldir ve günah, azabı çirkin olandır/günahın azabı çirkindir</p> <p>Açıklama: Sıfat-ı müşebbehe, kendi fiili gibi amel eder, kendi malum fiili gibi amel eder denmez. Çünkü sıfat-ı müşebbehe lazım fiillerden gelir, lazım fiillerden ise meçhul gelmez. Sülası lazım fiilden türer, ifade ettiği mana ile devamlı olarak sıfatlanan kişi veya varlığı gösterir. İsm-i failde bir vasfı bildirir ancak bildirdiği vasf devamlı değildir:</p> <p>Bu komutan yüreklidir/cesurdur / هَذَا الْقَائِدُ شَجَاعٌ</p> <p>Bu adam cömerttir / هَذَا الرَّجُلُ كَرِيمٌ</p> <p>كِتَابٌ أَسْوَدٌ - مِمْحَاةٌ سَوْدَاءُ</p> <p>Siyah bir kitap – Siyah bir silgi (renk ve sakatlık bildiren فَعْلَاءُ - أَفْعَلُ vezni ism-i tafdil değil)</p> <p>فَرِحَ - ضَجَرَ - شَبَعَانُ / شَبَعَى - بَخِيلٌ - سَهْلٌ - صُلْبٌ - بَطَلٌ - طَاهِرٌ - مُسْتَقِيمٌ - مُظْلِمٌ</p> <p>Sevinçli – gamlı/gönü dar - tok (erkek-dişi) – cimri – kolay – katı – kahraman – temiz – doğru – karanlık</p> <p>Not: Sıfat-ı müşebbehe sıygasaldır (fiilden türüyor, genelde de lazım fiilden)/sarfa aittir, sıfat ise nahve aittir. Bu ikisi birbirinin alternatifi değildir. Bazen aynı kelime, sarf açısından sıfat-ı müşebbehe, nahiv açısından ise sıfat olur:</p> <p>Güzel bir adam geldi / جَاءَ رَجُلٌ حَسَنٌ</p> <p>Sıfat-ı müşebbehe'nin 18 kalıbı vardır. Sıfat bu kalıplardan gelmişse ona sıfat-ı müşebbehe diyeceğiz. Bu kalıpların en çok kullanılanlarından bazıları:</p> <p>فَعْلَانٌ = رَحْمَنٌ, فَعِيلٌ = رَحِيمٌ, فَعُولٌ = شَكُورٌ</p>	IV
<p>اسْمُ التَّفْضِيلِ</p> <p>مَا مِنْ رَجُلٍ أَحْسَنَ فِيهِ الْحِلْمُ مِنْهُ فِي الْعَالَمِ</p> <p>Alimde olan hilimden (yumuşaklıktan) daha güzel bir yumuşaklık hiçbir kimsede olmamıştır/Alimde olan hilim güzelliğinden hiçbir kişide yoktur</p> <p>Açıklama: İsm-i tafdil, kendi fiilinin ameli gibi amel yapar. İsm-i tafdil, renk ve sakatlık dışında bir vasfın, bir niteliğin, bir varlıkta başka bir varlıktan daha çok olduğunu gösterir. Bu isim sülası fiillerden erkek için فَعْلٌ vezninde, dişi için ise فُعْلَى vezninde türer:</p> <p>كَبُرَ - كَبِيرٌ - أَكْبَرُ / كُبِرَى - الشَّمْسُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَمَرِ</p> <p>Büyüdü – büyük – daha büyük / en büyük – Güneş Aydan daha büyüktür</p> <p>İyi خَيْرٌ, kötü شَرٌّ ve en sevgili حَبٌّ sıfatları, ism-i tafdil olarak kullanılır:</p> <p>Namaz uykudan daha iyidir / الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ</p> <p>Yalancılık, hırsızlıktan daha kötüdür / الْكَذِبُ شَرٌّ مِنَ السَّرْقَةِ</p>	V

<p>İnsana en sevgili gelen şey, elde edemediğidir / حَبُّ شَيْءٍ إِلَى الْإِنْسَانِ مَا مُنِعَ</p>	
<p>المصدر يُحِبُّ اللَّهُ تَعَالَى إِعْطَاءَ لَهُ عَبْدُهُ فَقِيرًا دَرَاهِمًا</p> <p>Allah Teala, kulunun kendisi için/rızası için bir fakire para vermesini sever</p> <p>Açıklama: Kendi fiilinin ameli gibi amel yapar</p>	VI
<p>الإِسْمُ المضافُ عِبَادَةُ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرٌ / Allah Teala'ya ibadet etmek hayırdır/hayırlıdır</p> <p>Açıklama: Muzaf, muzaf-ı ileyhin son harekesini esre yapar.</p> <p>مُعَلِّمُ الْمَدْرَسَةِ - مُعَلِّمَاتُ الْمَدْرَسَةِ - مُعَلِّمُوا الْمَدْرَسَةِ</p> <p>Mektebin öğretmeni - Mektebin iki öğretmeni - Mektebin öğretmenleri</p> <p>رَأَيْتُ مُعَلِّمِي الْمَدْرَسَةِ / Mektebin iki öğretmenini gördüm</p> <p>سَلَّمْتُ عَلَى مُعَلِّمِي الْمَدْرَسَةِ / Mektebin iki öğretmenini selamladım</p> <p>رَأَيْتُ مُعَلِّمِي الْمَدْرَسَةِ / Mektebin öğretmenlerini gördüm</p> <p>سَلَّمْتُ عَلَى مُعَلِّمِي الْمَدْرَسَةِ / Mektebin öğretmenlerini selamladım</p> <p>كِتَابٌ - كِتَابِي، عَصَا - عَصَايَ، مُحَامِي - مُحَمِّيَّ - كِتَابَانِ - كِتَابَايَ</p> <p>Kitap-kitabım, değnek-değneğim, avukat-avukatım, iki kitap-iki kitabım</p> <p>أَخَذْتُ كِتَابِيَّ / İki kitabımı aldım</p> <p>وَضَعْتُ الْقَلَمَ عَلَى كِتَابِيَّ / Kalem, iki kitabımın üzerine koydum</p> <p>رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ / Rabbimiz! Beni, ana-babamı bağışla</p> <p>مُعَلِّمُونَ - مُعَلِّمُوِي = مُعَلِّمِي، بَنُونَ - بَنُوِي = بَنِيَّ</p> <p>Öğretmenler-öğretmenlerim, oğullar-oğullarım</p>	VII
<p>الإِسْمُ الْمُبْتَهَمُ التَّامُّ الْتَّرَاوِيحُ عَشْرُونَ رَكْعَةً</p> <p>Teravîh rekat olarak 20'dir/Teravîh 20 rekattır ("rekaten" kelimesi, "işrûne" nin temyizidir)</p> <p>Açıklama: Kelimenin sonunu üstün yapar.</p>	VIII
<p>مَعْنَى الْفِعْلِ (إِسْمُ الْفِعْلِ) هَيَّاهَاتَ الْمُذْنِبُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى (أَيُّ بَعْدَ)</p> <p>Günah işleyen Allah Tela'dan uzak oldu (uzak oldu, fiili mazi manasında)</p> <p>تَرَاكَ ذَنْبًا (أَيُّ أَتْرَكَ) / Günahı terk et (terk et, emr-i hazır manasında)</p> <p>مَا فِي الدُّنْيَا رَاحَةً (أَيُّ مَا حَصَلَ)</p> <p>Dünyada rahatlık yoktur/hasıl olmamıştır (zarf-ı mustakardır)</p> <p>يَنْبَغُ لِلْعَالِمِ أَنْ يَكُونَ مُحَمَّدِيًّا خَلْقُهُ (أَيُّ يَلْزَمُ) / Alimin ahlakının Muhammedî olması gerekir</p> <p>(ism-i mensub da manay-ı fiildendir)</p> <p>Açıklama: Kendisinden fiil manası anlaşılan kelimelerdir fakat fiil gibi çekilmezler. Mazi, muzari ve emir olmak üzere üç çeşittir:</p> <p>هَيَّاهَاتُ - وَيَّ - صَهَ - حَيَّ - هَاؤُمُ - هَيْتَ / هَيَّا - هَلُمَّ - - - أَفَّ - أَمَامَكَ - دُونَكَ - وَرَأَيْكَ -</p>	IX

<p>مَكَانَكَ - إِلَيْكَ عَنِّي - رُوَيْدَكَ</p> <p>Ne uzak! (mazi manasında) – şaşarım/vay (muzari manasında) – sus! – haydi, gel! – alın! – haydi, çabuk! – gel, getir! – canım sıkılıyor, bıkarım – ilerle! – al! – geri al! – olduğun yerde dur! – benden uzak ol! – yavaş ol, ağır ol</p> <p>Sülasi fiilden فَعَالَ vezninde yapılanlar:</p> <p>نَزَلَ - نَزَالٍ، تَرَكَ - تَرَكَ، جَلَسَ - جَلَسٍ، سَكَتَ - سَكَاتٍ</p> <p>İndi-in!, bıraktı-bırak!, oturdu-otur!, sustu-sus!</p> <p>Anne-babana “öf” bile deme (İsra 17/23) / فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ</p> <p>حَيٍّ عَلَى الصَّلَاةِ / Namaza gel!</p> <p>فَإِمَّا مَن أَوْتِي كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهٗ</p> <p>O zaman kitabı sağ eline verilmiş olan der ki: “Gelin, kitabımı okuyun” (Hâkka 69/19)]</p>	
---	--

<p>الْعَامِلُ الْمَعْنَوِيُّ (2)</p> <p>Dille söylenmeyen</p>	
<p>رافِعُ المبتدأ والخبر I</p> <p>مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ / Muhammed (sav), Allah’ın elçisidir</p> <p>Açıklama: Mübteda ve haberi ref eden âmil gözükmüyor/telaffuz edilmiyor.</p>	
<p>رافِعُ الفعل المضارع II</p> <p>يَرْحَمُ اللَّهُ تَعَالَى التَّائِبَ / Allah Teala tövbe edene merhamet eder</p>	

<p>II - الْمَعْمُولُ (30)</p> <p>= مَعْمُولُ الْأَصَالَةِ (25) + مَعْمُولُ بِالتَّبَعِيَّةِ (/ التَّوَابِعِ) (5)</p> <p>Amillerin amel ettikleri kelimeler / Kendisinde amilin etkisi bulunanlar</p>
--

<p>مَعْمُولُ الْأَصَالَةِ (25) = الْمَرْفُوعُ (9) + الْمَنْصُوبُ (13) + الْمَجْرُورُ (2) + الْمَجْزُومُ (1)</p> <p>Âmilin, vasıta gerekmeksizin müessir olmasıdır</p>	
<p>الْمَرْفُوعُ (9)</p>	
<p>I</p> <p>الفاعل</p> <p>رَحِمَ اللَّهُ تَعَالَى التَّائِبَ / Allah Teala tövbe edene merhamet etti/etsin</p> <p>كَسَرْتُ الزُّجَاجَ / Camı kırdım</p> <p>لَعِبَ الْأَطْفَالُ فَتَعَبُوا</p> <p>Çocuklar oynayıp yoruldular (fiil başta gelince, fail ikil veya çoğul olsa da, fiil tekil geliyor,</p>	

fiil sonra gelirse, bu hususlarda faile uyuyor)	
<p style="text-align: right;">نائب الفاعل</p> <p style="text-align: center;">رُجِمَ التَّائِبُ / Tövbe edene merhamet edildi/Tövbe eden merhamet olunsun</p> <p>Açıklama: Meçhul fiilli cümlede fail olmaz, meful-i bih onun yerine geçer ve failin irabını alır. Bu kelimeye naib-i fail denir.</p> <p style="text-align: center;">فَتَحَ الرَّجُلُ الْبَابَ - فَتَحَ الْبَابُ / Kapı açıldı – Adam kapıyı açtı</p> <p style="text-align: center;">عَلَّمَ الْمُعَلِّمُ التَّلْمِيزَ الْقِرَاءَةَ - عَلَّمَ التَّلْمِيزُ الْقِرَاءَةَ</p> <p>Öğretmem öğrenciye okumayı öğretti – Öğrenciye okuma öğretildi (Etken fiilli cümlelerde birden fazla meful varsa sadece ilk meful-i bih, naib-i fail olur)</p> <p style="text-align: center;">جَلَسَ الطُّلَّابُ فِي الصَّفِّ - جُلِسَ فِي الصَّفِّ / Oturuldu – Öğrenciler sınıfta oturdu</p>	II
<p style="text-align: right;">المبتدأ والخبر</p> <p style="text-align: center;">مُحَمَّدٌ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ (عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ) / Muhammed (sav) peygamberlerin sonuncusudur</p> <p>Açıklama: Mübteda asıl olan marife olmasıdır ancak bunun istisnaları vardır:</p> <p style="text-align: center;">صَدِيقٌ عَزِيزٌ زَارَنَا / Mübteda tavsif edilmiş) Değerli bir dost bizi ziyaret etti</p> <p style="text-align: center;">مَا أَحَدٌ فِي السَّجْنِ / Nefiy'den sonra gelmiş) Hapiste hiç kimse yok</p> <p style="text-align: center;">أَزَائِرُ سَأَلَ عَنِ الْمُدِيرِ؟</p> <p>Müdürü arayan/soran bir ziyaretçi oldu mu? (Soru edatından sonra gelmiş)</p> <p style="text-align: center;">فِي الْغُرْفَةِ حَمَامَةٌ</p> <p>Odada bir güvercin vardır (câr ve mecrûrdan ibaret olan haber mübtedan önce gelmiş)</p>	III-IV
<p style="text-align: right;">اسم باب كَانَ</p> <p style="text-align: center;">كَانَ اللَّهُ تَعَالَى عَلِيمًا حَكِيمًا / Allah Teala, alimdir, hakimdir</p>	V
<p style="text-align: right;">خبر باب إِنَّ</p> <p style="text-align: center;">إِنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ / Muhakkak ki (ölümden sonra) diriliş gerçektir</p> <p>Açıklama: İnne ve kardeşleri 6'dır:</p> <p style="text-align: center;">إِنَّ - أَنْ - كَأَنَّ - لَكِنَّ - لَيْتَ - لَعَلَّ</p> <p>Muhakkak ki – muhakkak ki – gibi – fakat – keşke – belki, umulur ki</p> <p style="text-align: center;">أَلْحَقُّ أَنَّ الْجَهْلَ عَارٌ / Gerçek, muhakkak ki cehaletin ar olduğudur</p>	VI
<p style="text-align: right;">خبر لا لنفي الجنس</p> <p style="text-align: center;">لَا عَمَلَ مَرَأٍ مَقْبُولٌ / Hiçbir riyakarın ameli makbul değildir/kabul edilmez</p> <p>Açıklama: Bazıları bunu, onun gördüğü işi gördüğü için inne'nin kardeşleri içinde zikreder.</p>	VII
<p style="text-align: right;">اسم ما و لا المشتبهين بليس</p> <p style="text-align: center;">مَا التَّكْبَرُ لَانْقَاً لِلْعَالَمِ وَلَا حَسَدٌ حَالًا / Kibirlenmek alime yakışmaz ve haset helal değildi</p>	VIII
<p style="text-align: right;">الفعل المضارع خالي عن النواصب والجوازم</p> <p style="text-align: center;">يُحِبُّ اللَّهُ تَعَالَى التَّوَّاضُعَ / Allah Teala tevazuu/alçak gönüllülüğü sever</p> <p>Açıklama: Muzari fiili nasb edenler:</p>	IX

أَنْ: Muzariye mastar manası verir ve gelecek zamanı gösterir.

Genç bir kitap okumak istedi / أَرَادَ الشَّابُّ أَنْ يَقْرَأَ كِتَابًا

لَنْ: Manayı gelecek zamana çevirir ve menfi yapar.

Ona bir şey yazmayacağız / لَنْ نَكْتُبَ لَهُ شَيْئًا

إِذَا, إِذَنْ:

إِذَنْ يَذْهَبَ تَعَبُكَ / “Dinleneceğim” diyene) Öyleyse yorgunluğun gider

كَيْ: Sebep anlatır.

Öğrenci, öğrenmek için okuyor / يَقْرَأُ الطَّالِبُ كَيْ يَتَعَلَّمَ

لِ:

لِأَمِ التَّعْلِيلِ:

نَذْهَبُ إِلَى الْمُسْتَشْفَى لِنَعُودَ صَدِيقَنَا الْمَرِيضَ

Hasta arkadaşımızı ziyaret etmek için hastaneye gidiyoruz

لِأَمِ النَّفْيِ:

مَا كُنَّا لِنَصَاحِبِ الْمُنَافِقِينَ / İkiyüzlülerle arkadaşlık edecek değiliz

حَتَّى: Ta ki, -ceye kadar

لَا تَتَكَلَّمْ حَتَّى يَأْتِيَ دَوْرُكَ / Sıra gelinceye kadar konuşma

أَوْ: Yahut manasına gelen bu edat إِلَى ve إِلَى manasında kullanıldığı zaman muzarii nasbeder.

يُعَاقَبُ الْمُخْطِئُ أَوْ يَعْتَذِرُ / Hata işleyen cezalandırılır veya özür diler

فَ: Nefiy veya talepten sonra gelerek muzarii nasbeder.

لَمْ يَقْرَأْ فَيَعْلَمْ / Okumadı ki bilsin

إِعْمَلِ الْخَيْرَ فَتَنَالِ الثَّوَابَ / İyilik et sevap kazan

وَأَوْ الْمَعِيَّةِ: Nefiy veya talepten sonra gelirse, muzarii nasbeder.

لَا تَغْتَابِ النَّاسَ وَتَتَحَدَّثَ عَنْ إِثْمِ الْغَيْبَةِ

Gıybetin günahından söz edip de (kendin) halkı çekiştirme

Muzari fiili cezm edenler:

a) Bir muzariyi cezm edenler

لَمْ: Muzari fiili menfi yapar, fiilin manasını maziye çevirir.

Öğrenci bir kitap okumadı / لَمْ يَقْرَأِ الطَّالِبُ كِتَابًا

لَمَّا: Muzari fiili menfi yapar, fiilin manasını maziye çevirir, işin henüz olmadığını (menfi durumun süregeldiğini) anlatır.

أَشْتَرَى عَلَيَّ كِتَابًا وَلَمَّا يَقْرَأْهُ / Ali bir kitap satın aldı, henüz okumadı

لِ: Emir için kullanılır.

لِيُتَقَنَّ كُلُّ طَالِبٍ دَرْسَهُ / Her öğrenci dersini iyice yapsın

لَا: Bir işin olmamasını, yapılmamasını istemek (nehiy) için kullanılır.

لَا تَفْتَحِ النَّافِذَةَ / Pencereyi açma

b) İki muzariyi cezm edenler

مَنْ:

مَنْ يَقْرَأْ كَثِيرًا تَزِدْ مَعْرِفَتُهُ / Kim çok okursa bilgisi artar

مَا:

مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ / Ne iyilik yaparsanız Allah onu bilir (Bakara 2/197)

إِنْ:

إِنْ تَقْرَأْ تَفْهَمْ / Okursan anlarsın

إِذَا:

إِذَا تَجَرَّ تَتَّعَبْ / Koşarsan yorulursun

مَهْمَا:

مَهْمَا تَفْعَلْ أَفْعَلْ / Ne yaparsan onu yaparım

مَتَى:

مَتَى تَكْذِبْ تُحَقَّرْ / Ne zaman yalan söylersen hor görülürsün

أَيَّانَ:

أَيَّانَ تَسْتَجِدْ بِهِ يُنْجِدْكَ / Ondan ne zaman yardım istersen sana yardım eder

أَيَّ:

أَيَّ تَحْتَرِمُ أَحْتَرِمُ / Kimi sayarsan (hürmet edersen) sayarım

أَيْنَ:

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا

Nerde olursanız olun Allah sizi bir araya toplar (Bakara 2/148)

أَيْنَمَا:

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ / Nerede olursanız olun ölüm size erişir (Nisa 4/78)

أَنَّى:

أَنَّى تَذْهَبْ أَذْهَبْ / Nereye gidersen giderim

حَيْثُمَا:

حَيْثُمَا يَنْزِلُ التَّلْجُ يَبْرُدُ الْجَوُّ / Nereye kar yağarsa (orada) hava soğuk olur

كَيْفَمَا:

كَيْفَمَا تَضْرِبْ يَضْرِبْ / Nasıl vurursan öyle vurur

<p style="text-align: right;">المفعول المطلق I</p> <p style="text-align: right;">تَبَّتْ تَوْبَةً نَّصُوحًا</p> <p>Tövbe-i nasûh (kesin tövbe etmek) ile tövbe ettim (tevbeten: meful-i mutlak nev'î, nasûhan: sıfat)</p> <p>Açıklama: Meful-i mutlak, fiilden sonra fiilin manasını kuvvetlendirmek, çeşidini bildirmek ve sayısını bildirmek için, o fiille aynı kökten gelen mastardır.</p> <p style="text-align: right;">أَكَلَ الْجَائِعُ أَكْلًا / Aç öyle yedi ki!</p> <p style="text-align: right;">ضَرَبَهُ ضَرْبَ الظَّالِمِ / Onu, zalimin dövdüğü gibi (zalim dövüşüyle) dövdü</p> <p style="text-align: right;">أَكَلَ الْمَرِيضُ أَكْلَةً / Hasta bir defa yemek yedi</p> <p style="text-align: right;">سَجَدَ الْمُسْلِمُ سَجْدَتَيْنِ / Müslüman iki secde yaptı</p> <p style="text-align: right;">زُرْتُ الْمَرِيضَ ثَلَاثَ زِيَارَاتٍ / Hastayı üç defa ziyaret ettim</p> <p>- Meful-i mutlak olarak eş anlamlı bir mastar kullanılabilir:</p> <p style="text-align: right;">سُرِرْتُ فَرَحًا / Bir sevinç sevindim</p> <p>- Meful-i mutlak olarak kullanılan mastar bazen hazf olur, niteliği bildiren sıfat, onun yerine kullanılır:</p> <p style="text-align: right;">فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا</p> <p>Az gülsünler, çok ağlasınlar (Tevbe 9/82, قَلِيلًا ve كَثِيرًا sıfatları, hazf olunmuş mutlak meful</p> <p>ضَكَّا ve بُكَاءٌ kelimelerinin naibidirler)</p> <p>- كَلَّ ve بَعَضُ kelimeleri mastara muzaf olarak kullanılır:</p> <p style="text-align: right;">فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ / Tamamen meyletmeyin (Nisa 4/129)</p> <p style="text-align: right;">نَفَعَهُ النَّصْحُ بَعْضُ النَّفْعِ / Nasihat ona biraz yaradı</p>	
<p style="text-align: right;">المفعول به II</p> <p style="text-align: right;">أَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى / Allah Teala'ya ibadet ediyorum (Teala: Sıfat)</p> <p>Açıklama: Meful-i bih, failin işlediği işten etkilenen isimdir.</p> <p style="text-align: right;">إِشْتَرَيْتُ قَلَمًا / Bir kalem satın aldım</p> <p style="text-align: right;">مَرَرْنَا بِالْكَعْبَةِ / Kütüphaneye uğradık</p>	
<p style="text-align: right;">المفعول فيه III</p> <p style="text-align: right;">صُمُّ شَهْرَ رَمَضَانَ / Ramazan ayında oruç tut (Ramazan: Muzafun ileyh)</p> <p>Açıklama: Meful-i fih, fiilin işlendiği yeri ve zamanı gösterir.</p> <p style="text-align: right;">إِخْتَفَى اللَّصُّ وَرَاءَ الْبَيْتِ / Hırsız evin arkasına saklandı</p> <p style="text-align: right;">وَجَاءُوا آبَاءَهُمْ عِشَاءً / Babalarına akşamleyin geldiler (Yusuf 12/16)</p> <p style="text-align: right;">أُنْشِيتْ مَدْرَسَةٌ جَدِيدَةٌ بِالْمَدِينَةِ / Şehirde yeni bir mektep yapıldı</p> <p style="text-align: right;">جَلَسْتُ فِي الدَّارِ / Evde oturdum</p>	
<p style="text-align: right;">المفعول له (المفعول لأجله / المفعول من أجله) IV</p> <p style="text-align: right;">إِعْمَلْ طَلَبًا لِمَرْضَاةِ اللَّهِ / Allah'ın rızasının talep için amel et</p>	

<p>Açıklama: Meful-i leh, bir fiilin niye olduğunu, sebebini bildirir, “niçin?” sorusunun cevabıdır.</p> <p style="text-align: right;">HERBET XUFÂ / Korktuğum için kaçtım</p> <p style="text-align: right;">NEVUM LİPA'ATE LLE / Allah'a itaat için oruç tutarız</p>	
<p style="text-align: right;">ALMEF'OL MEH</p> <p>Mal tükenir, sen amelinle beraber baki kalırsın (Vav: Vav-ı maiyye) / YFNİ ALMÂL VTBQİ VE'EMAK</p> <p>Açıklama: Meful-i maah, beraberlik bildirir, vav-i maiyye'den sonra gelir.</p> <p style="text-align: right;">ÇOCUK KİYİ BOYUNCA KOŞTU / ÇJRİ ULUD ŞAŞA'İ</p> <p style="text-align: right;">HALİL'LE BİRLİKTE kahvede oturdum / HALİLÂ Fİ ME'HE VİLİLA</p>	V
<p style="text-align: right;">ALHAL</p> <p style="text-align: right;">ACEDÜ LLE TEALİ XANFA RACİA</p> <p>(Allah'ın rahmetini) ümit edici, (azabından) korkucu olduğum halde Allah'a ibadet ederim</p> <p>Açıklama: Hal, fiil olurken, failin, mefulun veya her ikisinin durumunu gösteren sözdür. “Nasıl?” sorusuna cevap teşkil eder.</p> <p style="text-align: right;">KORKARAK (KORKA KORKA) konuştu / TEHDET XANFA</p> <p style="text-align: right;">MAHMUT'U UYUR HALDE gördüm / RAİT MEHMUDÂ NAIMA</p> <p style="text-align: right;">ÇOCUK, AĞLAYARAK, BAĞIRARAK oturdu / ÇOLS PLFL BAKİA SAİHA</p>	VI
<p style="text-align: right;">ALTEMİZ</p> <p style="text-align: right;">İBADET YÖNÜNDEN alim güzel (hoş) oldu / TEBÂL E'ALM EİBÂDE</p> <p>Açıklama: Temyiz, kendinden önce gelen bir isimle ne kastedildiğini açıklayan veya işin ne bakımından olduğunu beyan eden yalın, nekra bir isimdir, mansubtur. Temyizin manasını açıkladığı isme mümeyyez denir.</p> <p style="text-align: right;">BİR SANDIK PORTAKAL satın aldım / İŞTERİT SUNDQA BRUFALA</p> <p style="text-align: right;">BİR KANTAR (444.930 kg) ODUN sattım / BE'ET QNPARA HAP</p> <p style="text-align: right;">ÇOCUK BİR BARDAK SÜT içti / ÇJRİ ULUD KÂS LBN</p> <p style="text-align: right;">ZEYNEP BİR METRE KUMAŞ satın aldı / İŞTERİT ZİNB MTRÂ QMAŞA</p> <p>- Sayılardan sonra gelen isimler temyizdir, sayılar ise mumeyyezdir. Sayının temyizi, hareke ve çokluk bakımından şöyledir:</p> <p>3-10: Cemi, mecrûr; 11-99: Mufret, mansûb; 100-1000: Mufret, mecrûr</p> <p style="text-align: right;">3 KİTAP satın aldım / İŞTERİT TLAŞE KTB</p> <p style="text-align: right;">99 KİTAP satın aldım / İŞTERİT TSE'Â VE'SEİN KİTAB</p> <p style="text-align: right;">999 KİTAP satın aldım / İŞTERİT TSE'Â VE'SEİN VE'SE'EMÂNE KİTABA</p> <p>- KÂ ve KÂİ soru edatlarından sonra gelen isimler de temyizdir:</p> <p style="text-align: right;">KÂ KTA ENDEK? / Kaç kitabın var?</p> <p style="text-align: right;">BKM DRHM (DRHMA) İŞTERİT HDA? / Bunu kaç dirheme satın aldın?</p> <p style="text-align: right;">KÂİN RCLÂ RÂİT! / Nice adamlar gördüm!</p>	VII

<p style="text-align: right;">المُسْتَثْنَى يَدْخُلُ الْجَنَّةَ النَّاسُ إِلَّا الْكَافِرَ</p> <p>Kafirden başka, insanlar cennete girer (en-Nâs: Müstesnâ minh, İllâ: İstisna edatı, Kâfir: Müstesnâ/Müstesnâ bih)</p> <p>Acıklama: Başlıca istisna edatları: إِلَّا, سِوَى, غَيْرَ, إِلَّا</p> <p style="text-align: center;">Halid'den başka bütün öğrenciler geldi / جَاءَ الطُّلَّابُ إِلَّا خَالِدًا /</p> <p style="text-align: center;">Başkandan başka bütün hırsızlar yaralandı / جُرِحَ اللُّصُوفُ إِلَّا الرَّئِيسَ /</p> <p>- غَيْرَ kelimesi, nekira bir ismin sıfatı olarak da kullanılır:</p> <p style="text-align: center;">Bundan başka bir kitap okudum / قَرَأْتُ كِتَابًا غَيْرَ هَذَا /</p>	VIII
<p style="text-align: right;">خبر باب كان كَانَ الْمَلَائِكَةُ عِبَادَ اللَّهِ تَعَالَى</p> <p>Melekler Allah Teala'nın kullarıdır /</p>	IX
<p style="text-align: right;">إسم باب إن إِنَّ السُّؤَالَ حَقٌّ</p> <p>Şüphesiz sual hak'tır /</p>	X
<p style="text-align: right;">إسم لا نفي الجنس لَا طَاعَةَ مُغْتَابٍ مَقْبُولَةٍ</p> <p>Gıybet edenin taati makbul değildir /</p>	XI
<p style="text-align: right;">خبر ما و لا المشتبهين بليس مَا الْغَيْبَةُ حَلَالًا وَلَا النَّمِيمَةُ جَائِزَةً</p> <p>Gıybet helal değildir ve koğuculuk caiz değildir /</p>	XII
<p style="text-align: right;">الفعل المضارع الذي دخله إحدى النواصب أُحِبُّ أَنْ يُغْفَرَ ذُنُوبِي</p> <p>Günahlarımın bağışlanmasını istiyorum/seviyorum /</p>	XIII

الْمَجْرُورُ (2)	
<p style="text-align: right;">المجرور بحرف الجر اعْمَلْ بِإِحْلَاصٍ</p> <p>İhlas ile amel et /</p>	I
<p style="text-align: right;">المجرور بالإضافة ذَنْبُ الْعَبْدِ يُسَوِّدُ قَلْبَهُ</p> <p>Kulun günahı kalbini karartır /</p>	II

الْمَجْرُومُ (1)	
<p style="text-align: right;">الفعل المضارع الذي دخله إحدى الجوازم إِنْ تُخْلِصْ يُقْبَلْ عَمَلُكَ</p> <p>Eğer ihlash olursan amelin kabul edilir /</p>	I

مَعْمُولٌ بِالتَّبَعِيَّةِ (/ التَّوَابِعُ) (5)	
--	--

<p>Tabi/Tebeî mamuller: İrapta müstakil olmayıp daha önce gelen kelimenin irabına uyan kelimelerdir.</p>	
<p style="text-align: right;">الصِّفَةُ (النَّعْتُ)</p> <p style="text-align: center;">Büyük (olan) Allah’a ibadet ediyorum / اَعْبُدُ اللَّهَ الْعَظِيمَ</p> <p>Açıklama: Sıfat (Nat) tabi olduğu ismi niteler. Daima nitelediği isimden (mevsûf/men’ût) önce gelir ve erlik, dişilik, teklik, ikilik, çokluk, belirlilik ve belirsizlik açısından mevsufa uyar:</p> <p style="text-align: center;">طِفْلٌ صَغِيرٌ - طِفْلةٌ صَغِيرَةٌ, الطِّفْلُ الصَّغِيرُ, طِفْلَانِ صَغِيرَانِ - طِفْلَتَانِ صَغِيرَتَانِ, أَطْفَالٌ صِغَارٌ - طِفْلَاتٌ صَغِيرَاتٌ</p> <p>Küçük bir çocuk-küçük bir kız çocuğu, küçük çocuk, iki küçük çocuk-iki küçük kız çocuğu, küçük çocuklar-küçük kızlar</p>	I
<p style="text-align: right;">الْعَطْفُ (/ عَطْفُ النَّسَقِ):</p> <p>Açıklama: Atıf, atf-ı neseq ve atf-ı beyan olmak üzere iki çeşittir. Atıf harflerinden sonra gelen kelimeye matuf (الْمَعْطُوفُ), önce gelen kelimeye ise matuf-i aleyh (الْمَعْطُوفُ عَلَيْهِ) denir.</p> <p>Uyarı: Matuf mecrur ise matuf-i aleyhteki cer harfinin veya muzafın tekrarı gerekir.</p> <p style="text-align: center;">اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى عَلِيٍّ وَعَلٰى عَبْدِ اللَّهِ / Ali’yi ve Abdullah’ı selamladık</p> <p style="text-align: center;">رَأَيْنَا أَخَا خَالِدٍ وَأَخَاكَ / Halid’in ve senin kardeşini gördük</p> <p style="text-align: center;">(1) وَ: أَطِيعَ اللَّهَ وَالرَّسُولَ</p> <p>Allah’a ve Resulüne itaat ediyorum (Allah: Matuf aleyh, Vav: Atıf harfi, er-Rasûl: Matuf)</p> <p>Açıklama: Matuf ve matuf-i aleyh arasında ortak bir ciheti anlatır, sıra bildirmez yani matuf-i aleyhten sonra gelebileceği gibi önce de gelebilir.</p> <p style="text-align: center;">جَاءَ الْأَبُ وَالْبَنُ / Baba ve oğul geldi</p> <p style="text-align: center;">(2) ف: تَجِبُ تَكْبِيرَةُ الْإِفْتِتَاحِ فَالْقِيَامِ</p> <p>İftitah tekbiri vacip olur, kıyam da (hemen peşinden vacip olur)</p> <p>Açıklama: Atıf harfi olarak kullanıldığında matuf ve matuf-i aleyh arasında ortak bir cihetle birlikte sıra da bildirir. Yani matuf-i aleyh fe’den önce, matuf ise fe’den sonra gelir. Matuf-i aleyh ve matuf arasında ardadalık varsa araya uzun bir zaman girmemişse fe kullanılır.</p> <p style="text-align: center;">قَعَدَ الْمُدِيرُ فَالْمُعَلِّمُونَ / Müdür ve öğretmenler oturdu</p> <p style="text-align: center;">(3) ثَم: تَجِبُ الْعِلْمُ ثُمَّ الْعَمَلُ / (Önce) ilim, sonra amel vacip olur</p> <p>Açıklama: “Sonra” anlamına gelir ve sıra bildirir. Fe’den farkı, matuf-i aleyh ile matuf arasına zaman girmiş olduğunu ifade etmesidir.</p> <p style="text-align: center;">غَضِبَ الْأَبُ فَضَرَبَ ابْنَهُ ثُمَّ نَدِمَ / Baba kızıp oğlunu dövdü sonra pişman oldu</p> <p style="text-align: center;">(4) حَتَّى: مَاتَ النَّاسُ حَتَّى الْأَنْبِيَاءِ / İnsanlar öldü, hatta peygamberler de (öldüler)</p> <p>Açıklama: “Bile” manasına atıf harfi olarak kullanılır.</p> <p style="text-align: center;">أَكَلَ السَّمَكَةَ حَتَّى رَأْسَهَا / Balığı, başı da dahil olmak üzere yedi</p> <p style="text-align: center;">(5) أَوْ: صَلِّ الضُّحَى أَرْبَعًا أَوْ ثَمَانِيَةً / Kuşluk (namazını) dört veya sekiz (rekat) kıl</p> <p>Açıklama: “Yahut” demektir, tereddüt veya seçme bildirir.</p> <p style="text-align: center;">لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ / Bir gün yahut bir günün bir kısmı kadar kaldık</p> <p style="text-align: center;">(6) إِمَّا: اِعْمَلْ إِمَّا وَاجِبًا وَإِمَّا مُسْتَحَبًّا / Ya vacip veya müstehap (olarak) amel et</p> <p>Açıklama: Tekrarlanarak kullanılır, “ya...ya” manasına gelir.</p>	II

<p>Size ya Hasan, ya Salih yazdı / كَتَبَ إِلَيْكُمْ إِمَّا حَسَنٌ وَ إِمَّا صَالِحٌ / (7) أَمْ: أَرْضَاءَ اللَّهَ تَعَالَى تَطْلُبُ أَمْ سَخَطَهُ</p> <p>Allah Teala'nın rızasını mı istiyorsun, yoksa gazabını mı?</p> <p>Açıklama: "Yoksa" manasına gelir, bir işin, bir şeyin açıklanmasını istemek için kullanılır. Ayrıca bir işin yapılıp-yapılmamasının tesirinin müsavî olduğunu anlatmak için de kullanılır.</p> <p>Uykuda mısın, yoksa uyanık mısın? / أ نَأْتِمُ أَنْتَ أَمْ مُسْتَيْقِظٌ؟ / سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ</p> <p>Onlar korkutsan da korkutmasan da müsavîdir inanmazlar (Bakara 2/6)</p> <p>İyiye amel et, kötüyü değil / لَأَ: إِعْمَلْ صَالِحًا لَا سَيِّئًا / (8)</p> <p>Açıklama: Nefiy (olumsuzluk, menfilik) anlatır, matufun, matuf-i aleyhin işine katılmadığını ifade eder.</p> <p>Elma yedik armut değil / أَكَلْنَا التَّفَاحَ لَا الْبُنَاصَ / (9) بَلْ: أَطْلُبُ حَلَالًا بَلْ طَيِّبًا / Helali belki iyisini talep et /</p> <p>Açıklama: "Bilakis, Öyle değil, böyle,fakat, hiç olmazsa" gibi manalar verir, olumsuzluk anlatır, vazgeçme bildirir. Kendinden önce bir emir veya olumlu bir hüküm gelmişse, onu kaldırır, gelmemiş gibi yapar.</p> <p>Selim'i gördüm, hayır Hasan'ı / رَأَيْتُ سَلِيمًا بَلْ حَسَنًا / (10) لَكِنْ: لَا يَحِلُّ رِئَاءُ لَكِنْ إِخْلَاصٌ / Gösteriş helal olmaz, fakat ihlas (helal olur) /</p> <p>Açıklama: "Fakat, ancak" manasına gelir.</p> <p>Hasan gitmedi, fakat yardımcısı gitti / مَا ذَهَبَ حَسَنٌ لَكِنْ مُسَاعِدُهُ /</p>	
<p>عَطْفُ الْبَيَانِ</p> <p>Nebimiz Muhammed'e (asv) iman ettik / آمَنَّا بِنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ) /</p> <p>Açıklama: Bir ismi beyan ve izah etmek için ona ilave edilen diğer isme, atf-ı beyan denir.</p> <p>Kardeşim Zeyd gitti / ذَهَبَ أَخِي زَيْدٌ /</p>	III
<p>التَّأْكِيدُ</p> <p>İhlası talep et, ihlası - Günahların tümünü terk et / أَطْلُبُ الْإِخْلَاصَ الْإِخْلَاصَ - أَتْرُكُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا /</p> <p>Açıklama: Tabi olduğu kelimenin manasını kuvvetlendiren, pekiştiren, manadaki kapalılığı gideren sözdür ve iki çeşittir:</p> <p>1) Lafzi tekit (التَّأْكِيدُ الْفُظِّيُّ): İsmi, fiilin, harfin, hatta cümlelerin tekrarı ile olur:</p> <p>Aslan geliyor aslan / يَأْتِي الْأَسَدُ الْأَسَدُ /</p> <p>Kardeşin başardı, başardı / نَجَحَ نَجَحَ أَخُوكَ /</p> <p>Yalan söyleme! / لَا تَكْذِبْ! /</p> <p>Katil odur o! / هُوَ الْقَاتِلُ هُوَ الْقَاتِلُ! /</p> <p>2) Manevî tekit (التَّأْكِيدُ الْمَعْنَوِيُّ): Bazı kelimeler kullanılarak yapılır. Bu kelimelerin başlıcaları şunlardır: جَمِيعٌ, كُلُّ, كِلَا, كِلْتَا, النَّفْسُ, الْعَيْنُ</p> <p>Arkadaşların hepsini selamladım / سَلَّمْتُ عَلَى الْأَصْحَابِ جَمِيعَهُمْ /</p>	IV

<p> قَرَأْتُ الْكِتَابَ كُلَّهُ / Kitabın hepsini okudum جَاءَ الْمَرِيضَانِ كِلَاهُمَا / Erkek hastaların ikisi de geldi جَاءَتِ الْمَرِيضَتَانِ كِلْتَاهُمَا / Kadın hastaların ikisi de geldi عُدْنَا الْمَرِيضَيْنِ كِلَيْهِمَا / Erkek hastaların ikisini de ziyaret ettik عُدْنَا الْمَرِيضَتَيْنِ كِلْتَيْهِمَا / Kadın hastaların ikisini de ziyaret ettik النَّفْسُ، الْعَيْنُ: Müfret bir kelimeyi tekit için kullanıldıklarında müfret olarak, birden fazla varlığı gösteren kelimeyi tekit için kullanılınca ise أَفْعُلْ vezninde cemi olarak gelirler. Ayrıca başlarına بِ getirilerek de kullanılırlar: حَادَثَهُ السُّلْطَانُ نَفْسَهُ / عَيْنَهُ / Onunla Sultan kendisi konuştu قَدِمَ الْوَزِيرَانِ أَنْفُسُهُمَا / أَعْيُنُهُمَا / İki vezirin kendileri geldi قَدِمَ الْوُزَرَاءُ أَنْفُسُهُمْ / أَعْيُنُهُمْ / Vezirlerin kendileri geldi/Bizzat vezirler geldi شَهِدْتُه بِعَيْنِهِ / Bizzat kendisini gördüm </p>	
<p> الْبَدَلُ أَعْبُدُ رَبَّكَ إِلَهَ الْعَالَمِينَ / Rabbine, alemlerin ilahına ibadet et أَبْغَضَ النَّاسَ مَنْ عَصَى اللَّهَ تَعَالَى مِنْهُمْ İnsanlara (insanlardan bedel) onlardan Allah’a isyan edenlere buğz et احْفَظِ اللَّهَ تَعَالَى حَقَّهُ / Allah Teala’yı (Allah’tan bedel) onun hakkını muhafaza et Acıklama: Bedel, kendisinden sonra gelen isme irap bakımından uyan isimdir ve dört çeşittir. Bedelin önüne gelen isme mübdelün minh denir: 1) Mutâbık bedel (بَدَلُ الْكُلِّ مِنَ الْكُلِّ / بَدَلٌ مُطَابِقٌ): Bedelin, mübdel-i minhun hepsi olmasıdır. Arkadaşın Halit seni sordu (Arkadaşın: Mübdel-i minh, Halit: Bedel) / سَأَلَ عَنْكَ صَاحِبُكَ خَالِدٌ Kâtip Hasan’a uğradık / صَادَقْنَا الْكَاتِبَ حَسَنًا Kardeşin Mahmut’u selamladık / سَلَّمْنَا عَلَى أَخِيكَ مَحْمُودٍ Zeyd’in cesdedini/bedenini gördüm / رَأَيْتُ زَيْدًا جَسَدَهُ / بَدَنَهُ 2) Bedel-i baz min kul (بَدَلُ الْبَعْضِ مِنَ الْكُلِّ): Bedelin, mübdel-i minhun hepsi değil bir parçası/kısmı olmasıdır. Kitabın yarısını okudum / قَرَأْتُ الْكِتَابَ نِصْفَهُ Ekmeğin üçte birini yedim / أَكَلْتُ الرَّغِيفَ ثُلُثَهُ Gecenin çoğu geçti / مَضَى اللَّيْلُ أَكْثَرُهُ Zeyd’in elini gördüm / رَأَيْتُ زَيْدًا يَدَهُ 3) Bedel-i iştimâl (بَدَلُ الْإِشْتِمَالِ): Bedelin, mübdel-i minhun hepsi veya bir parçası olmaması ancak onun şümülüne (kapsamına) girmesidir. Zeyd’in ilmi hoşuma gitti / أَعْجَبَنِي زَيْدٌ عِلْمُهُ </p>	V

<p style="text-align: right;">رَأَيْتُ زَيْدًا ثِيَابَهُ / Zeyd'in elbisesini gördüm</p> <p>4) Bedel-i mübâyin li'l-mübdeli minh (الْبَدَلُ الْمُبَايِنُ لِلْمُبْدَلِ مِنْهُ): Bedelin, mübdel-i minhuntan tamamen farklı olmasıdır ve iki çeşittir:</p> <p>a) Bedel-i idrâb (بَدَلُ الْإِضْرَابِ):</p> <p style="text-align: right;">أَكَلْتُ خُبْزًا</p> <p>Ekmek yedim (Ekmek ve et yiyen birisi böyle deyince, sonra et yemiş olduğunu da ifade etmek istemişse, et kelimesini de ilave eder:</p> <p style="text-align: right;">أَكَلْتُ خُبْزًا لَحْمًا</p> <p>Ekmek, et yedim. Bu çeşit bedelde, et kadar ekmek kelimesi de kastedilmiş olur. Birinci zikredilen ekmek'e metbû', ikinci zikredilen et'e tâbi' denir)</p> <p>b) Bedel-i galat ve nisyân (بَدَلُ الْغَلَطِ وَالنِّسْيَانِ): Metbû yanlışlıkla söylenmiş olur, tabi hemen onun yerine konur.</p> <p style="text-align: right;">مَرَرْتُ بِكَلْبٍ فَرَسٍ / Bir köpeğin, atın demek istedim yanından geçtim</p> <p style="text-align: right;">رَأَيْتُ زَيْدًا حِمَارَهُ / Zeyd'in eşeğini gördüm</p>	
---	--

III - الْأَعْرَابُ (أَنْوَاعُ الْأَعْرَابِ وَعَلَامَتُهُ) (10)

İ'râb: Amil sebebiyle murabın sonunun değişmesi

Mu'rab: Sükunu ve harekesi amille olan

Mebnî: Sükunu ve harekesi amille olmayan, devamlı aynı minval üzere olan

<p style="text-align: right;">الْحَرَكَةُ (3):</p> <p style="text-align: right;">(1) الضَّمَّةُ:</p> <p>Açıklama: Ref' alametleri şunlardır:</p> <p>a) Damme:</p> <p style="text-align: right;">جَاءَ الْوَلَدُ / Çocuk geldi</p> <p>b) Müsennâda elif</p> <p style="text-align: right;">الْوَلَدَانِ جَاءَا / İki çocuk geldiler</p> <p>c) Erkek çoğulunda ve beş isimde vâv</p> <p style="text-align: right;">الْوَلَدُ جَاءُوا - جَاءَ أَبُوكَ / Çocuklar geldiler – Baban geldi</p> <p>d) Beş fiilde (يَفْعَلَانِ - تَفْعَلَانِ - يَفْعَلُونَ - تَفْعَلُونَ - تَفْعَلِينَ) nun</p> <p style="text-align: right;">الْوَلَدَانِ يَجِبَانِ / İki çocuk geldiler</p> <p style="text-align: right;">(2) الْفَتْحَةُ:</p> <p>Açıklama: Nasb alametleri şunlardır:</p> <p>a) Fetha</p> <p style="text-align: right;">رَأَيْتُ الْوَلَدَ / Çocuğu gördüm</p> <p>b) Müsennâda ve erkek çoğulunda ye</p>	I
--	---

<p>İki çocuğu gördüm – Öğretmenleri gördüm / رَأَيْتُ الْوَلَدَيْنِ – رَأَيْتُ الْمُعَلِّمِينَ</p> <p>c) Dişi çoğulunda kesre</p> <p>Bayan öğretmenleri gördüm / رَأَيْتُ الْمُعَلِّمَاتِ</p> <p>d) Beş fiilde nun'un hazfi</p> <p>İki çocuk asla gelmeyecekler / الْوَلَدَانِ لَنْ يَأْتِيَا</p> <p>e) Beş isimde elif</p> <p>Babamı gördüm / رَأَيْتُ أَبَاكَ</p> <p>(3) الْكَسْرَةُ:</p> <p>Açıklama: Cer alametleri şunlardır:</p> <p>a) Kesre</p> <p>Adama selam verdim / سَلَّمْتُ عَلَى الرَّجُلِ</p> <p>b) Gayr-i munsarifte fetha</p> <p>Mescitleri ziyaret ettim / زُرْتُ الْمَسَاجِدَ</p> <p>c) Müsennâda, erkek çoğulunda ve beş isimde ye</p> <p>سَلَّمْتُ عَلَى رَجُلَيْنِ – سَلَّمْتُ عَلَى الْمُعَلِّمِينَ – سَلَّمْتُ عَلَى أَبِيكَ</p> <p>İki adama selam verdim – Öğretmenlere selam verdim – Babana selam verdim</p> <p>=====</p> <p>Açıklama: Cezm alametleri şunlardır:</p> <p>a) Sukûn</p> <p>O bilmedi / لَمْ يَعْلَمْ</p> <p>b) Son harfi illetli muzâride illet harfinin hazfi</p> <p>O görmedi / لَمْ يَرِ (أصله: يَرَى)</p> <p>c) Beş fiilde nun'un hazfi</p> <p>Onlar bilmediler / لَمْ يَعْلَمُوا</p>	
<p>الْحَرْفُ (4):</p> <p>(1) و:</p> <p>- Erkek çoğulunda ve beş isimde vâv, ref' alametidir:</p> <p>Çocuklar geldiler – Baban geldi / الْوَلَدَاءُ جَاءُوا – جَاءَ أَبُوكَ</p> <p>(2) ي:</p> <p>a) Müsennâda ve erkek çoğulunda ye, nasb alametidir:</p> <p>İki çocuğu gördüm – Öğretmenleri gördüm / رَأَيْتُ الْوَلَدَيْنِ – رَأَيْتُ الْمُعَلِّمِينَ</p> <p>b) Müsennâda, erkek çoğulunda ve beş isimde ye, cer alametidir:</p> <p>سَلَّمْتُ عَلَى رَجُلَيْنِ – سَلَّمْتُ عَلَى الْمُعَلِّمِينَ – سَلَّمْتُ عَلَى أَبِيكَ</p> <p>İki adama selam verdim – Öğretmenlere selam verdim – Babana selam verdim</p> <p>(3) ا:</p> <p>a) Müsennâda elif, ref' alametidir:</p> <p>İki çocuk geldiler / الْوَلَدَانِ جَاءَا</p> <p>b) Beş isimde elif, nasb alametidir:</p>	II

<p>Babamı gördüm / رَأَيْتُ أَبَاكَ</p> <p>(4) ن:</p> <p>- Beş fiilde nun, ref' alametidir:</p> <p>İki çocuk geldiler / الْوَلَدَانِ يَجِيئَانِ</p>	
<p>الْحَرْفُ (3):</p> <p>(1) حَزَفُ الْحَرَكَةِ: لَمْ تَضْرِبْ / Sen vurmadın</p> <p>(2) حَزَفُ الْآخِرِ / الحَرْفُ: لَمْ يَغْزُ / O savaşa gitmedi</p> <p>(3) حَزَفُ النُّونِ: لَمْ يَضْرِبَا - لَمْ يَضْرِبُوا / O ikisi vurmadılar - Onlar vurmadılar</p>	III

IV - الْمُلْحَقُ

<p>الْإِعْرَابُ بِحَسَبِ الْمَحَلِّ (4)</p> <p>Mahallen irap mebnilerde, takdiren irap ise muraplarda olur</p>	
<p>بِالْحَرَكَةِ الْمَحْضَةِ تَامُ الْإِعْرَابُ (مَخْتَصٌّ بِالْإِسْمِ):</p> <p>Tâm irab: Harekenin kelimenin sonunda tam olarak gözükmektedir:</p> <p>جَاءَ زَيْدٌ / Zeyd geldi</p> <p>Nâkis irab: Harekenin kelimenin sonunda ya hiç ya da tam olarak gözükmemesidir:</p> <p>جَاءَ الْقَاضِي / Kadı geldi</p> <p>جَاءَ أَحْمَدُ / Ahmet geldi</p> <p>(1) إِسْمٌ مُفْرَدٌ مُنْصَرَفٌ</p> <p>رَفَعَهُ بِالضَّمَّةِ: جَاءَنَا الرَّسُولُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) / Resul bize geldi</p> <p>نَصَبُهُ بِالْفَتْحَةِ: صَدَقْنَا الرَّسُولَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) / Resülü tasdik ettik</p> <p>جَرُّهُ بِالْكَسْرِ: آمَنَّا بِالرَّسُولِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) / Resule iman ettik</p> <p>(2) جَمْعُ الْمَكْسَرِ الْمُنْصَرَفِ</p> <p>رَفَعَهُ بِالضَّمَّةِ: نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ كُتُبٌ / Gökten kitaplar nazil oldu</p> <p>نَصَبُهُ بِالْفَتْحَةِ: صَدَقْنَا الْكُتُبَ / Biz kitapları tasdik ettik</p> <p>جَرُّهُ بِالْكَسْرِ: آمَنَّا بِالْكِتَابِ / Biz kitaplara iman ettik</p> <p>(3) الْإِعْرَابُ بِحَسَبِ الصِّفَةِ</p> <p>لَفْظِي: جَاءَ زَيْدٌ</p> <p>Zeyd geldi ("Zeydün" kelimesinde failin harekesi olan damme tam olarak görünüyor)</p> <p>تَقْدِيرِي: أَنَا الْعَاصِي</p>	I

Ben asiyim/günahkarım (el-Âsî: Failin harekesi olan damme, yazıda görünmediği için/el-Âsiyyu demek zor olduğu için takdiren merfudur)

مَحَلِّي: تَوَكَّلْنَا عَلَى مَنْ لَا يَأْتِي الْخَيْرُ إِلَّا مِنْ جِهَتِهِ

(Mebnî olanlarda mahallî irap oluyor)

Hayır ancak onun yüzünden gelen (Allah'a) tevekkül ettik

Bu adam geldi (Hâzâ: Mebni, fâil takdiren merfu; er-Racül: Sıfat/Bedel)

(4) بِالْحَرَكَةِ الْمَحْضَةِ نَاقِصُ الْإِعْرَابِ (مختصّ بالإسم):

(a) غَيْرُ مُنْصَرَفٍ

رَفَعُهُ بِالضَّمَّةِ: جَاءَنَا أَحْمَدُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Bize **Ahmet** (as) geldi

نَصَبُهُ بِالْفَتْحَةِ: صَدَقْنَا أَحْمَدَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Biz **Ahmet'i** (as) tasdik ettik /

جَرُّهُ بِالْفَتْحَةِ: آمَنَّا بِأَحْمَدَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Biz **Ahmet'e** (as) inandık /

(b) جَمْعُ الْمُؤَنَّثِ السَّالِمِ

رَفَعُهُ بِالضَّمَّةِ: جَاءَنَا مُعْجَزَاتٌ Bize **mucizeler** geldi /

نَصَبُهُ بِالْكَسْرِ: صَدَقْنَا مُعْجَزَاتٍ Biz **mucizeleri** tasdik ettik /

جَرُّهُ بِالْكَسْرِ: آمَنَّا بِمُعْجَزَاتٍ Biz **mucizelere** inandık /

بِالْحُرُوفِ الْمَحْضَةِ تَامُ الْإِعْرَابِ (مختصّ بالإسم):

(1) الْأَسْمَاءُ السِّتَةُ (الْأَسْمَاءُ الْخَمْسَةُ) الْمُعْتَلَّةُ الْمُضَافَةُ فِي غَيْرِ يَاءِ الْمُتَكَلِّمِ:

رَفَعُهُ بِالْوَاوِ: جَاءَنَا أَبُو الْقَاسِمِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Bize **Ebülkâsım** (Muhammed aleyhisselam) geldi

نَصَبُهُ بِالْأَلِفِ: صَدَقْنَا أَبَا الْقَاسِمِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Biz **Ebülkâsım'ı** tasdik ettik /

جَرُّهُ بِالْيَاءِ: آمَنَّا بِأَبِي الْقَاسِمِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Biz **Ebülkâsım'a** inandık /

Acıklama: Bazıları, Arapların onu kullandığının kendilerin ulaşmadığını söyleyerek **هَنُوهُ** kelimesini düşürüp sayıyı beşe indirmişlerdir.

أَبٌ - أَخٌ - حَمٌّ - هَنٌ - فُوٌ - ذُوٌ

Baba – kardeş - kayın peder - söylenmesi çirkin olandan kinaye (kadın veya erkeğin avret yeri)
- ağız - sahip

أَبُوهُ - أَخُوهُ - حَمُوها - هَنُوهُ - فُوهُ - ذُو (مَالٍ)

ذُو جِ أُولُو - أُولِي

(2) بِالْحُرُوفِ الْمَحْضَةِ نَاقِصُ الْإِعْرَابِ (مختصّ بالإسم):

(a) جَمْعُ الْمَذْكَرِ السَّالِمِ

رَفَعُهُ بِالْوَاوِ: جَاءَنَا الْمُرْسَلُونَ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) Bize **peygamberler** geldi /

نَصَبُهُ بِالْيَاءِ: صَدَقْنَا الْمُرْسَلِينَ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) Biz **peygamberleri** tasdik ettik /

جَرُّهُ بِالْيَاءِ: آمَنَّا بِالْمُرْسَلِينَ (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) Biz **peygamberlere** iman ettik /

(b) تَنْثِيَةٌ اِثْنَا وَ كَلَا

رَفَعُهُ بِالْأَلِفِ: جَاءَنَا الْاِثْنَانِ كِلَاهُمَا أَيْ الْكِتَابُ وَالسُّنَّةُ

II

<p>Bize iki(si) beraber geldi (yani Kitap ve Sünnet)</p> <p>Biz ikisine beraber ittiba ettik / اتَّبَعْنَا الْاِثْنَيْنِ كِلَيْهِمَا</p> <p>Biz ikisiyle beraber amel ettik / عَمَلْنَا بِالْاِثْنَيْنِ كِلَيْهِمَا</p>	
<p>III</p> <p>بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ تَامُ الْاِعْرَابِ (مختصّ بالفعل المضارع):</p> <p>(1) آخِرُهُ حَرْفٌ صَحِيحٌ (المضارع الذي لم يتصل بآخره ضمير)</p> <p>رَفَعُهُ بِالضَّمَّةِ: نُحِبُّ / Istiyoruz/Seviyoruz</p> <p>نَصَبُهُ بِالْفَتْحَةِ: اَنْ نُسَفِّعَ / Şefa'at olunmaklığımızı</p> <p>جَزَمُهُ بِحَذْفِ الْاٰخِرِ: وَلَمْ نُحْرَمْ / (Ondan) mahrum olmamamızı</p> <p>(2) آخِرُهُ حُرُوفٌ عَلَّةٌ (المضارع الذي لم يتصل بآخره ضمير وهو حرف علة)</p> <p>رَفَعُهُ بِالضَّمَّةِ: نَدْعُو اللَّهَ تَعَالٰى / Allah Teala'ya dua ediyoruz</p> <p>نَصَبُهُ بِالْفَتْحَةِ: اَنْ يَغْفُوْنَا / Bizi affetmesini</p> <p>جَزَمُهُ بِحَذْفِ الْاٰخِرِ: وَلَمْ يَرْمِنَا فِي النَّارِ / Bizi ateşe (cehenneme) atmamasını</p>	
<p>IV</p> <p>بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ نَاقِصُ الْاِعْرَابِ (المضارع الذي لم يتصل بآخره ضمير غير نون) (مختصّ بالفعل):</p> <p>رَفَعُهُ بِالنُّونِ: الْاَوَّلِيَاءُ وَالْعُلَمَاءُ يَشْفَعَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ / Veliler ve alimler kıyamet günü şefa'at ederler</p> <p>نَصَبُهُ بِحَذْفِ النُّونِ: فَتَرْجُوْ اَنْ يَشْفَعَا لَنَا / Bize şefa'at etmelerini ümit ediyoruz</p> <p>جَزَمُهُ بِحَذْفِ النُّونِ: وَلَمْ يُعْرِضَا عَنَّا / Bizden yüz çevirmemelerini (ümit ediyoruz)</p>	

الجمع / Çoğul	المثنى / İkil	المفرد / Tekil	
بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ	3. şahıs erkek / الغائب المذكر
مبني	بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ	3. şahıs kadın / الغائبة المؤنث
بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ	2. şahıs erkek / المخاطب المذكر
مبني	بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	بِالْحُرُوفِ مَعَ الْحَرْفِ	2. şahıs kadın / المخاطبة المؤنث
بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ	-	بِالْحَرَكَةِ مَعَ الْحَرْفِ	1. şahıs (ortak = erkek - kadın) / المتكلم (المشترك) = (المذكر - المؤنث)

